శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః

సఙ్కల్ప విధానము

(దర్శతర్పణాదికముతో)

★

ప్రకాశకులు :

గోపాలాచార్య

1988 సం॥ [మూల్యం 3_00

పీఠిక

జాయమానోవై బ్రాహ్మణ స్త్రిభిర్ ఋణవా జాయతే ।
బ్రహ్మచర్యేణ ఋషిభ్యః, యజ్ఞేన దేవేభ్యః ప్రజయా పితృభ్య ఏషదా
అనృణః ॥

బ్రాహ్మణుడు పుట్టుకతోనే దేవ-ఋషి-పితౄ ఋణములతో పుట్టును.

దేవఋణమనగా ఇంద్ర-అగ్ని-వరుణ-వాయ్వాది దేవతలవలన బడిసిన ఉపకారములవలన మనకేర్పడు ఋణము.

ఋషిఋణమనగా తెలియని రహస్యములను తమగ్రంథముల మూలముగను, ఆచరణమూలముగను, ఉపదేశమూలముగను ప్రజల కెఱింగించుటవలనను లోకకళ్యాణమునకై యజ్ఞాదులను చేయుట మొదలగు ఉపకారములవలనను మనకేర్పడు ఋణము.

పితృఋణమనగా-తండ్రి, బిడ్డలకు జన్మనొసంగి, వస్త్రాహార విద్యాప్రదానాది బహువిధ ఉపకారములను గావించుటచే నేర్పడు ఋణము.

ఈ మూడు ఋణములనుండి విముక్తుడైనవాడే ఉత్తమపురుషార్థములను బడయుటకర్హుడగును.

ఆఋణమెట్లుతీరుననగా —

ఋషులఋణము:- బ్రహ్మచర్యనియమములను పాటించుచు వేదములనభ్యసించుచు కొండ ఋషితర్పణాదులను నిత్యమను గావించుచు నిత్యమును దేవర్షి పితృతర్పణాదులవలనను వారి ఋణ విముక్తుడగును.

దేవఋణము:- యజ్ఞముల నాచరించుట దేవ పితృయజ్ఞముల నాచరించుటచే దేవఋణము తీరును.

పితృఋణము:- సత్సంతానముచేతను తర్పణ శ్రాద్ధ పిండ ప్రదానాదులచే తీరును.

శ్రుతియందు సంతానముచేతనే వారిఋణము తీరునని చెప్పబడెను. ఆ సంతానమైనను - పితరులు అర్జునుడు చెప్పినట్లు లుప్త పిణ్డోదక క్రియులు కాకుండుటకే. పితరుల నుద్దేశించి తర్పణ శ్రాద్ధాదులను చేయువాడు సత్సంతానములేక మరణించినచో పితరులకిడు తర్పణ శ్రాద్ధాదులు లోపించి.

"పతన్తి పితరో హ్యేషాం లుప్త పిణ్డోదక క్రియాః ॥"

అను గీతావాక్యానుసారము తర్పణముల నొసంగుచు శ్రాద్ధములు చేయువారు లేక అధఃపతితులగుదురు. ఆ దురవస్థ సంతానవంతులైన నుండవుగాన "ప్రజయా పితృభ్య" అని చెప్పబడెను.

కావున - అమావాస్య - సంక్రమణము మొదలగు పర్వములతో తర్పణములను - వార్షిక శ్రాద్ధములును పితరుల నుద్దేశించి తప్పక చేయవలెను.

శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమున శ్రాద్ధక్రియకు 'తిరువధ్యయనము' అని విలక్షణమైన పేరుంచబడెను. అనగా అందు దివ్యప్రబంధాధ్యయనము ముఖ్యమని తాత్పర్యము. అనగా రేపు శ్రాద్ధమనగా క్రిందటి రోజురాత్రి స్నానసన్ధ్యాద్యనుష్ఠానములను తీర్చుకొని కొందరు విలక్షణమైన అధ్యాపకులను యథాశక్తిగా ఆహ్వానించి గాని అశక్తిలేనిచో తాను

స్వయముగా గాని తన గృహతిరువారాధన సన్నిధిలో ఆరాధన అయిన తరువాత అధ్యాపకులను సగౌరవముగ ఆహ్వానించి పేంచేపుచేసి వారికి చందన పుష్పములను సమర్పించి తిరుప్పల్లాణ్డు - కణ్ణినుణ్ శిరుత్తాంబు-తిరువాయ్మొళ్ళి తనియలను అనుసంధించి-సంగ్రహముగా వేదశాస్త్రులన బడు శంగోలమునను సంధించి - పిమ్మట - తిరువాయ్మొళ్ళిని కొంత వరకు అనగా 'ఉలగుముణ్ణపెరువాయ' వరకుగాని "ఒళ్ళివిల్కాలమెల్లాం" వరకుగాని సేవాకాల పద్ధతిగా ననుసంధించి పండ్లు మొదలగువానిని పెరుమాళ్ళకు అరగింపు సమర్పించి-మంగళాశాసనమైన పిమ్మట - అధ్యాపకులను చందన-తాంబూల యథాశక్తి దక్షిణతో సత్కరించి పంపించవలెను. మరునాటి పేకువనే స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానములను ముగించుకొని తిరువారాధనను సమర్పించి ధూప దీప లఘునివేదనను సమర్పించిన పిమ్మట - తిరిగి పల్లాండు కణ్ణినుణ్ శిరుత్తాంబు ననుసంధించి తిరిగి వేదవిన్నపమును వినిపించి మిగిలిన తిరువాయ్మొళ్ళిని పూర్తిగ సేవాకాలమును గావించి ఇరామానుజనూత్తన్దాదిని ఉపదేశరత్నమాలను సేవించి పెరుమాళ్ళకు ఫలములను నివేదించి అధ్యాపకులను చందన తామ్బూల దక్షిణలతో సన్మానించి పిమ్మట తిరిగి చన్నీటితో స్నానమునుచేసి అనాడు అరవేసిన వస్త్రములను ధరించి ఊర్ధ్వపుండ్రములను ధరించి మాధ్యాహ్నిక సంధ్యావందనములను గావించి వండిన పదార్థములనన్నిటిని పెరుమాళ్ళముందుంచి అరగింపు సమర్పించి హారతి-మంత్రపుష్పములైన తరువాత శంగోలము నందున్న శాత్తుమొరలను జరిపి యీ క్రింది విధముగా సంకల్పవిధాన శ్రాద్ధక్రియను ప్రారంభించవలెను.

శ్రీ హయగ్రీవాయ నమః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

సఙ్కల్ప విధానమ్

యథావిధి భగవదారాధనాదికం పరిసమప్య అథా పరాహ్ణే నివే

దితా నాహారాయ స్వాగతవచనై రభిష్టూయ కృత

పాదశౌచాన్ ఆచాన్తాన్ ఆసనేషూ పవేశ్య

— కర్మప్రారంభము —

ద్వి రాచమ్య (ప్రాచీనావీతీ) తిలాక్షతాన్ గృహీత్వా

శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమవాప్తి హేతవ స్సముత్థితాపత్కుల
ధూమకేతవః

అపార సంసార సముద్ర సేతవః,

పునన్తుమాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః

(ఉపవీతీ) "దేవేభ్యో నమః" ఇత్యక్షతాన్ ప్రకీర్య.

(ప్రాచీనావీతీ) "అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహేభ్యోనమః" ఇతి తిలాన్ ప్రకీర్య. (ఉపవీతీ) "శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణవేనమః" ఇత్యక్షతాన్ ప్రకీర్య. ఇతి తిలాక్షతై ర్బ్రాహ్మణా నభ్యర్చ్య ప్రణమ్య (ప్రాచీనావీతీ)

స్వయం ప్రత్యఙ్ముఖః గోమయ సంయుక్త మాజ్యం ప్రాఙ్ముఖ విప్రపాదే ఽ నులిప్య "అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే "పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః స్వాగత మిదంవః పాద్యం" ఇతి విశ్వేషాం దేవానాం పాద్యం దత్వా "సుపాద్యమితి" ప్రత్యుక్తే.

పాదప్రక్షాళనం -

పవిత్రం దక్షిణకర్ణే నిధాయ జాను పర్యన్తం జంఘాపర్యన్తం తా పాదద్వయం ఉత్తరమండలే.

మం. శంనో దేవీ రితి। ప్రక్షాళ్య "శం నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు

పీతయే । శంయో రభి స్రవంతు నః ।

శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమ వాప్తి హేతవ ।

సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః

అపార సంసారసముద్ర సేతవః పునన్తు మాం బ్రాహ్మణ

పాదపాంసవః.

స్వహస్తౌ ప్రక్షాళ్య పవిత్రంధృత్వా ।

(ప్రాచీనావీతి) గోమయసంయుక్త మాజ్యం విప్రపాదేష్వనులిప్య

అముకగోత్రస్య అముకశర్మణః అస్మతుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే

అముకగోత్రాః అముకశర్మాణః అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహాః

"స్వాగత మిదం వః పాద్యం" ఇతి సతిలం పాద్యందత్వా "సుపాద్య" మితిప్రత్యుక్తే

పవిత్రం దక్షిణకర్ణే నిధాయ జానుపర్యంతం జంఘాపర్యన్తం వా పాదద్వయం "శంనో దేవీరితి" దక్షిణమండలే ప్రక్షాళ్య

మం. శంనో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే ।

శం యో రభిస్రవన్తు నః॥

సమస్త సంపత్సమవాప్తి హేతవ, స్సముత్థితాపత్కుల ధూమకేతవః అపారసంసారసముద్రసేతవః పునస్తుమాం బ్రాహ్మణ పాదపాంసవః

హస్తౌ ప్రక్షాళ్యపవిత్రం ధృత్వా (ఉపవీతీ) గోమయ సంయుక్త మాజ్యం విప్రపాదయో రనులిప్య, అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోః స్వాగత 'మిదంతే పాద్యం' ఇతి సాక్షతపాద్యం దత్వా "సుపాద్య" మితి ప్రత్యుక్తే । పవిత్రం దక్షిణకర్ణే నిధాయ జానుపర్యన్తం, జంఘా పర్యన్తం వా "శంనోదేవీరితి" ఉత్తరమండలే ప్రక్షాళ్య,

మం. "శంనోదేవీ రభిష్టయ ఆపోభవన్తు పీతయే" శంయోరభి స్రవన్తు నః ।

శ్లో॥ సమస్త సంపత్స మవాప్తి హేతవ,
స్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః
అపార సంసారసముద్రసేతవః॥
పునన్తుమాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః
కర్తా స్వస్య పాదౌ ప్రక్షాళ్య. మండలోత్తర ఆచమ్య
విప్రానాచమయ్య పవిత్రం ధృత్వా,

— భోజనస్థానశుద్ధి —

(ప్రాచీనావీతీ) "అపహతాసురా" ఇతి పిత్రాదిభుక్తిస్థానేషు లీలాం
స్తిలతాంశ్చ ప్రకీర్య.

మం. "అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యే క్షయన్తి పృథివీ
మను । అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాం గతం మనః.
"ఉదీరతా మవర" ఇత్యద్భి రవోక్ష్య.

మం. ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః
అసుంయ ఈయు రవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోవన్తు పితరో హవేషు॥

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపివా।
యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యన్తర శ్శుచిః.

శ్లో॥ యజ్ఞేశ్వరో హవ్యసమస్తకవ్య భోక్తా వ్యయాత్మాహరి
రీశ్వరోఽత్ర
తత్సన్నిధానా దపయాన్తు సద్యో రక్షాంస్యశేషాణ్య
సురాశ్చ సర్వే

ఇతి జపిత్వా సర్వత్ర తిలాన్ ప్రకీర్య

— భోక్తృస్థాన నియమము —

(ఉపవీతీ) [విశ్వేదేవాః ప్రాఙ్ముఖాః । పితృపితామహ ప్రపితామహా ఉత్తరాభిముఖాః, విష్ణుః ప్రత్యఙ్ముఖః।]

—భోజస్థానే భోక్త్రారాధన—

విశ్వేదేవ బ్రాహ్మణస్య హస్తే అపః ప్రదాయ

అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాంభోజనస్థానే "ఇద మాసనం" ఇత్యాసనార్థే యుగ్మాన్ దర్భాన్ భూమౌ తద్దక్షిణభాగే దత్వా, ప్రాఙ్ముఖా నుదగపవర్గాన్ విశ్వదేవా న్నివేశ్య। పునరపః ప్రదాయ,

(ప్రాచీనావీతీ) పితృద్వయర్థ బ్రాహ్మణస్య హస్తే అపః ప్రదాయ అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే అముక

గోత్రాణాం అముకశర్మణాం అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం భోజనస్థానే 'ఇద మాసనం' ఇత్యాసనార్థం ద్విగుణభుగ్నాన యుగ్మాన్ దర్భాన్ వామతో భూమౌ దత్వా ఉదఙ్ముఖాన్ ప్రాగపవర్గాన్ పిత్రౄన్నివేశ్యపున రపః ప్రదాయ.

(ఉపవీతీ) విష్ణ్వర్థబ్రాహ్మణస్య హస్తే అపః ప్రదాయ, అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే శ్రాద్ధసంరక్షక "శ్రీమహావిష్ణోః భోజనస్థానే ఇద మాసనం," ఇత్యాసనార్థం యుగ్మాన్ దర్భాన్ భూమౌ దక్షిణభాగే దత్వా ప్రత్యఙ్ముఖం నివేశ్య పునరపః ప్రదాయ పవిత్రం దక్షిణకర్ణే నిధాయ కర్తా౽౽చమ్య

అథ వృతేభ్యో గన్ధపుష్పధూపదీపవస్త్రాదీన్ సమర్ప్య।

మం. గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తా మిహోప హ్వయే శ్రియమ్॥

అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే।
పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అలంకారార్థే అమీ వో గన్ధాః
ఇతి (గంధం దత్వా)

'సుగంధాః' ఇతి ప్రత్యుక్తే పవిత్రం ధృత్వా

ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః,

హ్రదా శ్చపుణ్డరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే.

— భోక్తలకు పుష్పాది ప్రదానము —

'ఇమాని పుష్పాణి శ్రీతులసీదళాని' ఇతి పుష్పాదీని దత్వా 'సుపుష్పాణి శ్రీతులసీదళానీతి' ప్రత్యుక్తే।

— ధూప ఆఘ్రాపణము —

మం. ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోఽస్మాన్

ధూర్వతితం ధూర్వయం వయంధూర్వామః।

'ఉదకే నైవ సంకల్పితం వో ధూపః' ఇతి ధూపం దత్వా 'సుధూపః' ఇతి ప్రత్యుక్తే

— దీపసందర్శనం —

మం. ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్ నిర్ ఋతిం మమ

పశూంగ్ంశ్చ మహ్య మావహ జీవనం చ దిశో దశ.

జ్వాలాభేదేన భగవత్సన్నిధ్ధితం జ్యోతిః వో జ్యోతిః ఇతి దీపం దత్వా "సుజ్యోతిరితి" ప్రత్యుక్తే।

- వస్త్రదానం -

మం. యువాసువాసాః పరివీతఆగా త్సఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధియో మనసా దేవయన్తః॥

'ఆచ్ఛాదనార్థం ఉత్తరీయార్థం ఇదం వస్త్రయుగ్మం' ఇతివస్త్రయుగ్మం దత్వా (వస్త్రాభావేద్వాదశ్యౌదత్వా) "సువస్త్రమితి" ప్రత్యుక్తే

- వలయార్పణం -

"ధారణార్థ మిదం వలయపవిత్రం"
ఇతి వలయపవిత్రం దత్వా

- దక్షిణాప్రదానం -

'ఇయం వోదక్షిణేతి' యజ్ఞ్చ ద్దక్షిణాం చ దద్యాత్।

- చందన సమర్పణం -

(ప్రాచీనావీతీ) పవిత్రం దక్షిణకర్ణే నిధాయ.

మం. గన్ధద్వారం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్.
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తా మిహో పహ్వయే శ్రియమ్.

అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహాః అలంకారార్థే అమీ వో గన్ధాః ఇతి గంధం దత్వా 'సుగంధాః ఇతి' ప్రత్యుక్తే పవిత్రం ధృత్వా,

- పుష్పాద్యర్పణము -

మం. ఆ యనేతే పరాయణే దూర్వారోహన్తు పుష్పిణీః,

హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే.

'ఇమాని పుష్పాణి శ్రీ తులసీదళాని' ఇతి పుష్పాదీని దత్వాం "సుపుష్పాణి శ్రీ తులసీదళానీతి ప్రత్యుక్తే.

- ఇతర భోక్తల అర్చన -

ధూరసి....ఉద్దీప్యస్వ....దిశోదశా జ్వాలాభేదేన........యువాసు వాసాః........ దేవయన్తః .... వస్త్రయుగ్మం దత్వా వస్త్రాభావే ద్విగుణభుగ్నా నయుగ్మాన్ దర్భాన్ దత్వా "సువస్త్రమితి" ప్రత్యుక్తే 'ధారణార్థ మిదం వలయ పవిత్ర మితి "వలయపవిత్రం దత్వా (దర్భత్రయకృతం) 'ఇయంవో దక్షిణేతి' యత్కించి ద్దక్షిణాంచ దద్యాత్

ఉపవీతి. పవిత్రం దక్షిణ కర్ణే నిధాయ 'గంధద్వారాం'........ యత్కించిద్దక్షిణాం చ దద్యాత్ (అత్ర సర్వం విశ్వేదేవవత్కుర్యాత్।

- పరివేషణ (వడ్డన) క్రమము -

గోమయాజ్యాభ్యాం భోజనస్థాన్యా న్యూనానతిరిక్తం చతురస్రము పలిప్య తత్రదర్భాన్నిధాయ తదుపరి భోజనపాత్రాణి నిధాయ భూమౌ కించి దాజ్యం నిస్రావ్య భోజనపాత్రేషు ఉపస్తీర్య (పరివేషణ క్రమము) అన్న పాయస భక్ష్యవ్యఞ్జనాదీని సూపాన్తాని దత్వా, తదుపరి దర్భా న్నిధాయ.

- భోక్తలకు సగౌరవముగా పరివేషిత భోచ్యవస్తు పరిచయము -

విశ్వేదేవపురతో పక్షిణం జాన్వాచ్య భగవత్ప్రాచ్యజలేన ప్రణవ వ్యాహృతి పూర్వ యా గాయత్ర్యా అన్నం ప్రోక్ష్య.

మం. ఓం భూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వరేణ్యం

భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్.

'దేవసవితః ప్రసువ' ఇతి ప్రదక్షిణమన్నం పరిషిచ్య హస్తే శుద్ధోదకం దత్వా.

దక్షిణహస్తం గృహీత్వా, పృథివీ తే పాత్ర మిత్యన్నాదికం స్పర్శయిత్వా".

మం, "పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జు

హోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య క్షితమసిమై
షాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే 'ఇదం విష్ణురిత్యేతయా' అన్నేద్వి
జాంగుష్ఠనఖాన్య ప్రదేశం నివేశ్య.

మం. ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం
పమూఢమస్య పాగ్ం సురేస్వాహా.

'శ్రీ విష్ణో హవ్యం రక్షస్వ' ఇత్యుక్త్వా అముకగోత్రస్యా ముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే (విశ్వదేవారాధనం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞక విశ్వేదేవా దేవతాః ఏత ద్వోహవ్యం సవ్యఞ్జనం సపరకరం చ బ్రాహ్మణస్త్వా ఒఒ హవనీ యార్థే తత్సర్వం గయే, యంభూ, ర్గదా ధరోభోక్తా, అన్నంచ బ్రహ్మ, అహంచ, బ్రహ్మ, భోక్తాచ, బ్రహ్మ సువర్ణమయంపాత్రం, అక్షయపటచ్ఛాయేయం, పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞక విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః 'ఇద మిదం హవ్యం అమృతస్వరూపం ఆతృప్తేః పరివిష్ణం పరివేశ్యమాణం చ స్వాహా', హవ్యం నమోనమమ, గయాయాం అక్షయవటచ్ఛాయాయాం శ్రీవిష్ణు పాదే దత్తమితి దక్షిణభాగే దర్భయోః యవోదక ముత్సృజ్య.

- భోజ్యాసనస్థ పిత్రారాధనం -

(ప్రాచీనావీతి) పిత్రాదీనాం పురత స్సవ్యం, జాన్వాచ్య భగవ త్పాద్యజలేన ప్రణవవ్యాహృతి పూర్వయా గాయత్ర్యా అన్నాది కంప్రోక్ష్య.

మం. ఓం భూర్భువస్సువః........దేవసవితుఃప్రసువ,

ఇత్యన్న మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య హస్తే శుద్ధోదకం దత్వా......

'నమూధ మస్య పాగ్ం సురే స్వధా'

శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ అముకగోత్రస్య .... శ్రాద్ధే అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ దేవతాః ఏతద్వః కవ్యం సవ్యఞ్జనం సపరికరం చ బ్రాహ్మణస్త్వాఽఽహవనీయార్థే తత్పర్వం గయే, యంభూ, ర్గదాధరో భోక్తా, అన్నం చ బ్రహ్మ అహం చ బ్రహ్మ భోక్తా చ బ్రహ్మ రజతమయం పాత్రం అక్షయ వటచ్ఛాయేయం. అముకగోత్రేభ్యః అముక శర్మభ్యః అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః ఇద మిదం కవ్యం అమృతస్వరూపం అతృప్తేః పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణం చ స్వధా కవ్యం నమోనమమ.'

గయాయాం అక్షయ వటచ్ఛాయాయాం శ్రీ విష్ణుపాదే దత్త మితి వామభాగే ద్విగుణభుగ్నేషు అయుగ్మదర్భేషు తిలోదక ముత్సృజ్య.

(ఉపవీతీ) విష్ణుపురతో దక్షిణం జాన్వాచ్య ... (సర్వంవిశ్వే దేవవత్) అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణు ర్దేవతా ఏవ త్తే హవ్యం ...అక్షయవటచ్ఛాయేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే ఇద మిదం హవ్యం అమృతస్వరూపం ఆతృప్తేః పరివిష్టం పరివేక్ష మాణం చ స్వాహా హవ్యం నమోనమమః గయాయాం అక్షయ వటచ్ఛాయాయాం. శ్రీ విష్ణుపాదే దత్త మితి దక్షిణభాగే దర్భత్వ యోపరి యవోదక ముత్సృజ్య. (ప్రాచీనావీతీ)

శ్లో. యజ్ఞేశ్వరో హవ్య సమస్తకవ్య. భోక్తాఽవ్యయాత్మా
హరిరీశ్వరోఽత్ర
తత్సన్నిధానా దపయాన్తు సద్యో రక్షాంస్యశేషా
ణ్యసురాశ్చ సర్వే.

శ్లో. 'ఏకో విష్ణుర్మహద్భూతం పృథగ్భూతా న్యనేకశః
త్రీన్ లోకాన్ వ్యాప్య భూతాత్మా భుఙ్క్తే విశ్వభు గవ్యయః.

అనేన శ్రీ వైష్ణవశదీయారాధనేన (ఉపవీతీ) విశ్వేదేవరూపీ (ప్రాచీనావీతీ) అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ రూపీ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణురూపీ (ప్రాచీనావీతీ) భగవాం శ్రీజనార్ధనః ప్రీయతా మితి దక్షిణాగ్రేషు ద్విగుణభుగ్నేషు అయుగ్మదర్భేషు దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్ తిలోదక ముత్సృజ్య భగవతే సమర్పితేన అర్ఘ్యజలేన పరిషేచనం, పాద్యజలేన ఆపోచనంచ కారయిత్వా

— పరిశేచనం —

(ఉపవీతీ) విశ్వేదేవస్థానే పరిషేచనం

మం. ఓం భూర్భువస్సువః తత్స వితు ర్వరేణ్యం

భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్.

సత్యంత్వ ర్తేన పరిషించామి.

(ప్రాచీనావీతీ) ఏవంప్రితే. (ఉపవీతీ).

విష్ణోశ్చ పరిషేచనం కారయిత్వా

పురూరవార్ద్రి వసంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః అమృత మస్తు అమృతో

ప స్తరణ మసి. (ప్రాచీనావీతీ).

అస్మత్పితృ, పితామహ ప్రపితామహాః అమృతమస్తు అమృతోప

స్తరమణమసి,

మం, (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అమృతమస్తు.

అమృతోప స్తరణ మసి ఇత్యాపోశనందత్యా. (ప్రాచీనావీతీ)

- ప్రాణాహూతి స్వీకారము -

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి

శివోమాఽఽవిశా ప్రదాహాయ। ప్రాణాయస్వాహా।

శ్రద్ధాయా మపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి,

శివోమాఽఽవిశా ప్రదాహాయ। అపానాయస్వాహా।

శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి.

శివోమాఽఽవిశా ప్రదాహాయ। వ్యానాయస్వాహా।

శ్రద్ధాయా ముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి,

శివోమాఽఽవిశా ప్రదాహాయ। ఉదానాయస్వాహా।

శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి।

శివోమాఽఽవిశా ప్రదాహాయ। సమానాయస్వాహా।

శ్రీవిష్ణవేస్వాహా ఇతి ప్రాణాహుత్యనన్తరం.

బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ.

ఇత్యాత్మానం సమీక్ష్య ప్రణవవ్యాహృతి పూర్వికాం

గాయత్రీం మధుత్రయం చ జపిత్వా.

మం. 'ఓం భూ ర్భువ స్సువః తత్సవితుర్వరేణ్యం.

భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్'.

మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః.

మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః.

మధునక్త ముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః

మధుద్యౌరస్తు నః పితా,

మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః

మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః।" ఓం. మధు మధు మధు.

'యథాసుఖంజుషధ్వం." ఇత్యుక్త్వా "జుషామహే" ఇతి ప్రత్యుక్తే.

"రక్షోఘ్నాన్ వైష్ణవాన్ పితృసూక్తాన్ పావమానాదీంశ్చ భవతో భుంజానాన్ యావచ్ఛక్యం శ్రావయిష్యే" ఇత్యనుజ్ఞాప్య."

"ఆశ్రావయే' త్యుక్తే, భుంజానా ననపేక్షమాణః (ఉపవీతీ) రక్షోఘ్నాదీన్ మన్త్రాన్ శ్రావయేత్. భుక్తవత్సుద్విజేషు.

(ప్రాచీనావీతీ) అపేక్షితం. పృష్ట్వా పూర్వవత్ గాయత్రీం మధుత్రయం చ జపిత్వా.

ఓం భూ ర్భువ స్సువః తత్సవితు ర్వరేణ్యం.

భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్

"మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః మాధ్వీర్నస్సన్త్వో

షధీః.

మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః మధుద్యౌరస్తు

నః పితా.

మధుమా న్నో వనస్పతి ర్మధుమా గ్ం అస్తు సూర్యః. మాధ్వీ

ర్గావో భవన్తు నః, 'మధు మధు మధు.'

(ఉపవీతీ) 'విశ్వేదేవాస్సంపన్నం' ఇత్యుక్త్వా 'సుసంపన్న' మితి ప్రత్యుక్తే "తృప్తాస్థ" ఇత్యుక్త్వా, "తృప్తాస్స్మః" ఇతి ప్రత్యుక్తే.

(ప్రాచీనావీతీ) "అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహాః సంపన్నం" ఇత్యుక్త్వా "సుసంపన్న" మితి ప్రత్యుక్తే "తృప్తాస్థ ఇత్యుక్త్వా 'తృప్తాస్స్మ" ఇతి ప్రత్యుక్తే.

(ఉపవీతీ) "శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో సుసంపన్న"మిత్యుక్త్వా "సుసంపన్న" మితిప్రత్యుక్తే "తృప్తోఽసి" ఇత్యుక్త్వా "తృప్తోఽస్మీతి" ప్రత్యుక్తే.

పితృపూర్వక మాపోశనం చ కారయిత్వా సర్వత్ర "అమృతా పిధానమసి" ఇత్యుత్తరాపోశనం దత్వా.

- భోజనాన్తే భోక్తృ సన్మానం -

ఆచాన్తేషు భోక్తృషు తాంబూలం దక్షిణాం చ దత్వా అముక గోత్రస్యాముకశర్మణః అస్మత్పితుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః, భోజనాన్తే యత్కించిద్దక్షిణాకమిదం వస్త్రాంబూలమ్.' ఇతి తామ్బూలం దత్వా,

'అస్తుతాంబూలమితి' ప్రత్యుక్తే (ప్రాచీనావీతీ) 'అముకగోత్రస్యాముకశర్మణః పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహాః భోజనాన్తే యత్కించిత్స దక్షిణాకమిదం వస్త్రాంబూలమ్.' ఇతి తామ్బూలం దత్వా, 'అస్తుతాంబూలమితి' ప్రత్యుక్తే (ఉపవీతీ) అముకగోత్రస్యాముక శర్మణః అస్మత్పితుః ప్రత్యాబ్ది-శ్రాద్ధే సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో భోజజనాన్తే యత్కించిత్సదక్షిణాకమిదం తే తామ్బూలమ్' ఇతి తాంబూలందత్వా, "అస్తుతాంబూలమితి" ప్రత్యుక్తే.

దేవేభ్యోనమః, ఇత్యక్షతైః విశ్వదేవా నభ్యర్చ్య (ప్రాచీనావీతీ) 'అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యోనమః' ఇతి పిత్రాదీనక్షతై రభ్యర్చ్య (ఉపవీతీ) "శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే నమః" ఇత్యక్షతైర్విష్ణుమభ్యర్చ్య, ప్రణమ్య.

(ప్రాచీనావీతీ) స్వామినః అస్మిన్ దివసే అముకగోత్రం ముకశర్మాణం అస్మత్పితర ముద్దిశ్య కృతం ప్రత్యాబ్ధిక శ్రాద్ధం యథా శాస్త్రానుష్ఠితం గయాశ్రాద్ధ ఫలదం అక్షయ తృప్తికర భూయా దితి భవన్తోఽనుగృహ్ణన్తు ఇతి ప్రార్థ్య.

"యథాశాస్త్రానుష్ఠితమస్తు గయాశ్రాద్ధఫలదమస్తు" ఇతి ప్రత్యుక్తే.

అన్నశేషః కిం క్రియతాం ఇత్యుక్త్వా "ఇష్టైః స్వహ భుజ్యతాం" ఇతి ప్రత్యుక్తే.

శ్లో. దాతారో నోఽభివర్ధన్తాం వేదా స్సన్తతి రేవ నః.
శ్రద్ధా చ నో మా వ్యపగా, ద్బహుదేయం చ నోఽస్తు,
అన్నంచ నో బహుభవే దతిథీగ్ంశ్చ లభేమహి.

'యాచితారశ్చ న స్సన్తు మాచ యాచిష్మ కఞ్చన,' ఇతి ప్రార్థయేత్ । తేచ 'న' స్థానే "వ" శబ్దం "లభధ్వం యాచధ్వం" ఇతి పురుషవ్యత్యయం చ కృత్వా తావేవ శ్లోకా ప్రతిబ్రూయుః.

దాతారో వోఽభివర్ధన్తాం వేదా స్సన్తతిరేవ వః.

శ్రద్ధా చ వో మావ్యపగా ద్బహుదేయం చ వోఽస్తు, "అన్నం చ వో బహుభవే దతిథీగ్ంశ్చ లభధ్వమ్.

యాచితారశ్చ వ స్సన్తు మాచ యాచధ్వం కంచన ఇతి.

(ఉపవీతీ) ప్రణమ్య ఆశిషో వాచయిత్వా।

- ఆశీర్వాచనం -

మం. "అగ్ని రాయుష్మాం త్సవనస్పతిభి రాయుష్మాన్ తేన త్వా ఽఽయుషాయుష్మ న్తం కరోమి" సోమ ఆయుష్మాన్ స ఓషధీభి రాయుష్మాన్ తేన త్వా యుషాయుష్మ న్తం కరోమి । యజ్ఞ ఆయుష్మాంస్స దక్షిణాభిరాయుష్మాన్ తేనత్వా యుషాయుష్మ న్తంకరోమి. బ్రహ్మాయుష్మ త్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మ త్తేనత్వాయుషాఽఽయుష్మ న్తం కరోమి, దేవాఆయుష్మ న్తస్తే మృతేన పితర ఆయుష్మ న్తస్తే స్వధయాయుష్మ న్తస్తేన త్వా యుషాయుష్మ న్తం కరోమి "సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవతేనా ప్నోతి సర్వం జయతి."

ఇత్యన్త మాశీర్వచనం కుర్యాః.

(ప్రాచీనావీతీ) ఉత్తిష్ఠత విశ్వేదేవాః, ఉత్తిష్ఠ విష్ణో" ఇతి దర్భాన్వారంభణేన బ్రాహ్మణా నుత్థాప్య.

(ప్రాచీనావీతి) వాజేవాజే" ఇతిజపిత్వా, "వాజేవాజేఽవత వాజి
నోధనేషు విప్రాఅమృతాఋతజ్ఞాః.

అస్యమధ్వః । పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభి
ర్దేవయానైః.

ఇతి జపిత్వా (ఉపవీతీ) ఆసీమాన్తమను వ్రజ్య.

శ్లో. పత్రశాకాది దానేన క్లేశితా యూయ మీదృశాః.
తత్క్లేశజాతం చిత్తేషు విస్మృత్య క్షన్తు మర్హథ.
"మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం ద్విజోత్తమాః.
శ్రాద్ధం సంపూర్ణతాం యాతు ప్రసాదా ద్భవతాం మమ.
అద్య మే సఫలం జన్మ భవత్పాదాభివన్దనాత్ ।
అద్య మే వంశజా స్సర్వే యాతా వోఽను గ్రహా ద్దివమ్.
"ఇత్యుపచారానుక్త్వా"
"ఆమావాజస్యేతి" ప్రదక్షిణీ కృత్య

"ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాఽదాద్యావాపృథివీ విశ్వశంభూ।
ఆమాగన్తాం పితరా మాతరా చామాసోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్.

ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రణమేత్.
కాయేన వాచామన సేన్ద్రియైర్వా బుద్ధ్యా త్మనా వా ప్రకృతే స్స్వభావాత్.
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై శ్రీమన్నారాయణాయే తిసమర్పయామి.
శ్రీభగవత్సమారాధనమ్, శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

బ్రహ్మకపాల పిండప్రదానానంతర కర్తవ్య

ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధ విధానమ్.

అత్ర సర్వం సంకల్ప విధాన ప్రదర్శితరీత్యా కర్తవ్యం విశేష స్త్వత్ర లిఖ్యతే. యథావిధి భగవదారాధనాదికం పరిసమాప్య, అథాపరాహ్ణే నివేదితా నాహూయ స్వాగతవచనై రభిష్టూయ కృతపాదశౌచాన్ ఆచాన్తాన్ ఆసనేషూపవేశ్య ద్విరాచమ్య.... ....

— భోక్తలను ప్రార్థించుట —

స్వామినః అస్మిన్ దివసే,

అముకగోత్రం అముకశర్మాణం మమ పితర ముద్దిశ్య శ్రీవిశాల క్షేత్రనిలయ శ్రీమన్నారాయణ కైంకర్యరూపేణ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధం, కర్తుకామోఽస్మి, అయంకాలో దేశశ్చ స్మిన్ గృహే వర్తమానాః పక్వాపక్వపదార్థాః శ్రాద్ధార్హాః భూయాసుః, ఇదం క్షేత్రం శ్రీవిశాల క్షేత్ర సదృశం భూయాత్, మమ చ ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధకరణే అధికారోఽస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ఇతిప్రార్థ్య "తథాస్తు. ఇతితైః ప్రత్యుక్తే సన్దర్భ కృత పవిత్ర పాణిః ప్రాగగ్రేషు దర్భేషు ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య త్రిః ప్రాణానాయమ్య, ఓంభూః....... సువరోమ్, సంకల్ప్య.

శ్లో. శుక్లాంబరధరం... ....ఇత్యాది, బ్రాహ్మణాన్ వృణుయాత్,

అముకగోత్రస్యాఽముకశర్మణః పితుః అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే నరనారాయణాత్మక పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞక విశ్వేదేవార్థే భవతా క్షణః క ర్తవ్యః........

(ప్రాచీనావీతీ,) అముకగోత్రస్య.......ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే అముక గోత్రాణా మముకశర్మణాం బ్రహ్మకపాలస్థనారాయణాత్మక పితృపితా మహాప్రపితామహానామర్థే భవతాక్షణః క ర్తవ్యః.

ఉపవీతీ........ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమన్నారా యణార్థే భవతాక్షణః క ర్తవ్యః. నరనారాయణాత్మక పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞ కానాం విశ్వేషాం దేవానాంపాద్యస్థానే ఇద మాసనం........ప్రాచీనావీతీ ... అముకగోత్రాణా అముకశర్మణాం బ్రహ్మకపాలస్థ నారాయణాత్మక పితృపితామహ ప్రపితామహానాం పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్........

(ఉపవీతీ) ...అముకగోత్రస్యాముక శర్మణః....శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమన్నారాయణస్య పాద్యస్థానే ఇదమాసనమ్.

సర్వత్ర (విశ్వేదేవస్థానే) నరనారాయణాత్మక పురూరవార్ద్రవ సజ్ఞకవిశ్వేదేవేతి, (పితృస్థానే) బ్రహ్మకపాలస్థనారాయణాత్మక పితృ పితామహ ప్రపితామహేతి విష్ణుస్థానే శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమన్నారాయణేతి చవ క్తవ్యమ్.)

పాదప్రక్షాళన గంధాది దాన అన్నాది పరివేషణాద్యనన్తరం.
విశ్వేదేవపురతో దక్షిణం జాన్వాచ్య ...బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థేత
త్సర్వం బదరీక్షేత్రమియంభూః బదరికాశ్రమస్థ శ్రీమన్నారాయణో
భోక్తా" అన్నంచ బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ సువర్ణ
మయం పాత్రం నరనారాయణాత్మక పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకేభ్యో
విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమిదం హవ్యం అమృతస్వరూపం అతృప్తేః
పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణం చస్వాహా హవ్యం నమోనమమ. శ్రీబదరి
కాశ్రమ క్షేత్రే శ్రీబ్రహ్మకపాలే శ్రీమన్నారాయణ సన్నిధౌ దత్తమితి
భోక్తృ దక్షిణ భాగే దర్భయోః యవోదక ముత్సృజ్య (ప్రాచీనావీతీ)
పిత్రాదీనాం పురత స్సవ్యం జాన్వాచ్య...... బ్రాహ్మణస్త్వ హవనీ
యార్థే, తత్సర్వం బదరీక్షేత్ర మియం భూః బదరికాశ్రమస్థ శ్రీమన్నా
రాయణో భోక్తా అన్నంచ బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తా చ బ్రహ్మ
రజతమయం పాత్రం బ్రహ్మకపాలస్థ శ్రీమన్నారాయణాత్మక పితృ
పితామహప్రపితామహేభ్యః ఇదమిదం కవ్యం అమృత స్వరూపం
అతృప్తేః పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణంచ స్వధాకవ్యం నమోనమమ
శ్రీబదరికాశ్రమక్షేత్రే శ్రీ బ్రహ్మకపాలే శ్రీమన్నారాయణ సన్నిధౌ
దత్తమితి వామభాగే దర్భేషు తిలోదక ముత్సృజ్య.

(ఉపవీతీ) విష్ణుపురతో దక్షిణంజాన్వాచ్య సర్వం విశ్వేదేవవత్.
అస్మిన్ ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమన్నారాయణో దేవతాపిత్తే

హావ్యం .... తత్సర్వం బదరీక్షేత్రమియంభూః బదరికాశ్రమస్థ శ్రీమన్నారాయణో భోక్తా అన్నంచ బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ సువర్ణమయం పాత్రం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమన్నారాయణాయ ఇదమిదం హావ్యం అమృతస్వరూపం అతృప్తేః పరివిష్టం పరివేక్ష్య మాణం చ స్వాహా హావ్యం నమో నమః, శ్రీబదరికాశ్రమక్షేత్రే శ్రీబ్రహ్మకపాలే శ్రీమన్నారాయణ సన్నిధౌ దత్తమితి దక్షిణభాగే దర్భయోః యవోదక ముత్సృజ్య, (ప్రాచీనావీతీ,) యజ్ఞేశ్వరో .... భగవాన్ శ్రీబదరికాశ్రమస్థ శ్రీమన్నారాయణః ప్రియతామ్............ .... ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రణమేత్. అనేన శ్రీబదరీ నారాయణాత్మక శ్రీవైష్ణవతదీయారాధనేన శ్రీమద్బదరికాశ్రమవాసీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణః ప్రియతామ్. కాయేన వాచా మనసేన్ద్రి యైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్స్వభావాత్, కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఈశ్రాద్ధానుష్ఠాన విషయమై గమనించవలసిన ముఖ్యాంశం

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదణ్డి పెద్ద శ్రీమన్నారాయణ రామానుజజీయర్ స్వామివారి పూర్వాశ్రమున, వారికిన్నీ మన గోపాలాచార్యస్వామికిన్నీ మందసాగరమున శ్రీభాష్యమును సాయించిన శ్రీ శ్రీ శ్రీ "న్యాయ వేదాంతవాచస్పతి" బిరుదాంకితులును అచ్చటి మహారాజ సంస్థాన

విద్వాంసులును, శ్రీశ్రీశ్రీ కుండలిస్వామివారి ముఖ్యశిష్యులును నగు శ్రీ. ఉ. వే. శ్రీమాన్ తె. కం. రామానుజాచార్యస్వామివారు తమ ఆచరణలో నుండీ తమ స్వహస్తముతో వ్రాసుకొనియున్న ఒక "బ్రహ్మకపాలపిండ ప్రదానానన్తర శ్రాద్ధవిధానము" అనెడు నొక చిన్న గ్రంథమును ప్రసాదించిరి. దాని నాధారముగా చేసుకొని శ్రీశ్రీశ్రీ పెద్ద జీయరుస్వామి వారొక చిన్న పుస్తకమును 2, 3 సంస్కరణలుగా ముద్రించి మన ఆంధ్ర ప్రాంతమున కంతకు నందజేసిరి. ఎవరికి తోచిన విధముగా వారాచరించుచున్నారు. శ్రీవారియందును, దానిని ముద్రించి యొసంగిన గ్రంథమునందును విశ్వాసము కలవారు దానిలో నున్న విధానమునే ఆచరణలో నుంచుకొనిరి.

ఆ గ్రంథమున వారు చూపిన "వాయుపురాణాన్తర్గతి" బదరీక్షేత్ర మహాత్మ్యములోని శ్లోకముల నిచ్చట ముద్రించుచున్నాము. వారి వారి విశ్వాసమును బట్టి వానిని ప్రమాణముగా స్వీకరింతురుగాక.

వాయుపురాణే బదరీ మహాత్మ్యే నారదః ।
శ్రీమద్బదరికానాథ । నిర్మాల్యాన్నేన నిర్మితం ।
పిణ్డం బ్రహ్మకపాలేతు । యావన్నార్పయతీ హ యః ॥
తావత్తైప్రత్రృక శాస్త్రాణి । తం నయన్తి వశం పరమ్.

అర్పణాద్బన్దగన్ధోఽపి । నాస్తి తస్య న సంశయః॥
శ్రాద్ధం కృత్వా విశాలాయాం । పితౄనుద్దిశ్య భామిని ।
అన్యతీర్థే న కర్తవ్యం । కుర్యాత్కేవల తర్పణమ్ ।

పితౄణామాబ్దికే ప్రాప్తే । నపిణ్డం కారయే చ్ఛృతిః ।
పిణ్డదానే కృతే కర్తా । రౌరవం నరకం వ్రజేత్ ।
శ్రీమద్బదరికాక్షేత్ర - స్థితబ్రహ్మకపాలకే ।
పిణ్డదానాబ్దికే ప్రాప్తే । కర్తవ్యం యత్పదాగృహే ।

గయాఽక్షయ వటచ్ఛాయా, విష్ణుపాదాది కీర్తనమ్ ।
వర్జయిత్వాతతో బ్రహ్మ - కపాలం బదరీ స్థలం ।
శ్రీమన్నారాయణం దేవం కీర్తయే త్తత్ర శాస్త్రతః ।
శ్రాద్ధోక్త భోక్తృ భోజ్యాది । నియమోత్ర న విద్యతే ।

శాస్త్రసంహితయో ర్దృష్ట్వా । సమాలోడ్య తదుచ్యతే ।
తిలదర్భాక్షతాదీని । స్వరూపేణ పరిత్యజేత్ ॥

ద్వాదశీ వ్రతవత్సర్వం । యథాశక్తి సమర్పయేత్ ।
శ్రీపాదతీర్థపానంచ । కుర్వీత స్వాన్యనుజ్ఞయా ।
శ్రీమద్బదరికేత్యాది । పఠే దాత్యంతయో ర్బుధః ॥
ఇష్టైః స్సహోపభుఞ్జీత । శిష్టమన్నం కృతీతతః

—o—

ఇట్లా లిఖిత కోశము నందున్నది.

దీనిని కొందరు అక్షరశః ఆదరించి యాచరించుచున్నారు. కొందరు ఇది అర్థవాద (క్షేత్రప్రశంసా వాక్యములని) దీని నాదరించక సంకల్పవిధానముగనే ఆచరించుచున్నారు.

ఉభయ మతములలోను, పిమ్మట పిండప్రదానము మాత్రము నిషిద్ధము.

గయాశ్రాద్ధత్రయము నాచరించక బదరికాశ్రమమున పిండ ప్రదానమును చేయరాదు. ఏమనగా - బదరికాశ్రమములోని బ్రహ్మ కపాలములనందు పిండప్రదానమును గావించిన పిమ్మట గయాక్షేత్ర మున పిండ ప్రదానమును చేయరాదు. గయా శ్రాద్ధమత్యంత ప్రధాన మైన దగుటచే దానిని మానరాదు.

కాబట్టి గయాశ్రాద్ధత్రనాంతరము బదరికాశ్రమమున బ్రహ్మ కపాల పిండ ప్రదానము చేయవలెను. పిమ్మట ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధ మును తాను చేసిన బ్రహ్మకపాల పిండప్రదానమును ఆక్షేత్రమును తలంచుకొనుచు సంకల్ప విధానముగా ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధము నాచరించుట ఉచితమము.

సర్వం శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

దర్శతర్పణమ్

అపరాహ్ణే ఆచమ్య దర్భత్రియకృతపవిత్రం ధృత్వా ప్రాణానా యమ్య సంకల్ప్య.

— సంకల్పము —

(ప్రాచీనావీతీ) అస్యాం పుణ్యతిథౌ శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ భాగవతాచార్య కైంకర్యరూపం. అముకగోత్రాణా మముకశర్మణాం అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం సపత్నీకానాం అముకగోత్రాణా మముకశర్మణాం అస్మన్మాతామహ, మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపి తామహానాం సపత్నీకానాం ఉభయవంశపితౄణాం దర్శశ్రాద్ధం తిలతర్ప ణరూపేణాద్య కరిష్యే.

(ఉపవీతీ) అపఉపస్పృశ్య (ప్రాచీనావీతీ) ద్వేధా దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ పంచదర్భకృతద్విగుణభుగ్నాన్ సంస్తీర్య, పూర్వదర్భేషు 'ఆయాత పితర' ఇతి సపత్నీకాన్ పితౄదీ నావాహ్య.

మం. ఆయాతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వైః ప్రజామస్మ భ్యం దదతో రయిం చ దీర్ఘాయుత్వం చ శతశారదంచ.

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహాన్ సపత్నీకా నావాహయామి' ఇతి తిలై రావాహ్య.

'సకృదాచ్ఛిన్న' మితితిృన్దర్భాన్ ద్విగుణభుగ్నాన్ ఆసనార్థం దత్వా.

మం. సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హి రూర్ణామృదుస్యోనం,

పితృ భ్యస్త్వాభరామ్యహమ్.

అస్మిం త్సీద న్తు మే పితర స్సోమ్యాః,

పితామహాః ప్రపితామహాశ్చా నుగై స్సహ.

'అముకగోత్రాణా మముక శర్మణాం అస్మపితృపితామహ ప్రపితామహానాం సపత్నీకానా మిద మాసనమ్' ఇత్యాసనం దత్వా 'ఇద మర్చన' మితితిలై రభ్యర్చ్య "ఊర్జంవహ న్తీరి" తిలోదక ముత్సృజ్య.

మం. ఊర్జ్యం వహ న్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతం.

స్వధాస్థతర్పయత మే పితౄన్.

పశ్చిమదర్భేషు,

"ఆయాతమాతుః పితర" ఇతి సపత్నీకాన్ మాతామహాదీ నావాహ్య.

మం. ఆయాతమాతుః పితర స్సోమ్యా। గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః,

ప్రజా మస్మభ్యం దధతో రయించ దీర్ఘాయత్వం చ శతశారదం చ.

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మన్మాతామహ, మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపితామహాన్ సపత్నీకా నావాహయామి" ఇతి తిలై రావాహ్య 'సకృదాచ్ఛిన్న' మిత్యాసరం దత్వా

సకృదాచ్ఛిన్నం బర్ హిరూర్ణా మృదుస్యోనం

మాతుః పితృభ్య స్త్వా భరామ్యహమ్,

అస్మిం త్సీద స్తు మే మాతుః పితర స్సోమ్యామాతుః పితామహ

మాతుః ప్రపితామహా శ్చా నుగై స్సహ.

'అముకగోత్రాణాం అముకశర్మణాం అస్మన్మాతామహ, మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపితామహానా మిద మాసనం' ఇతిభుగ్నేనాసనం దత్వా "ఇదమర్చనమితి" తిలై రభ్యర్చ్య.

మం. ఊర్జం వహ న్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతం।

స్వధాస్థ తర్పయత మే మాతుః పితౄన్,

ఇతి తిలోదక ముత్సృజ్య.

పూర్వదర్భేషు.

మం. "ఉదీరతా మవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః।

అసుంయ ఈయు రవృకా ఋతజ్ఞా స్తేనోఽవంతు పితరో హవేషు".

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్పితౄన్ స్వధానమ స్తర్ప

యామి' ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా ।

మం. 'అఙ్గిరసో నః పితరో నవగ్వాఽఅథర్వాణో భృగవస్సోమ్యాసః,

తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియా మపి భద్రే సౌమనసే

స్యామ.

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్పితౄన్ స్వధానమ

స్తర్పయామి'. ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా ।

మం. ఆయంతు నః పితరో మనోజవసోఽగ్నిష్వాత్తాః పథిభి

ర్దేవయానైః అస్మిన్ యజ్ఞే స్వధయా మదంతు త్వధిబ్రువంతు

తేఽఅవంత్వస్మాన్."

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్పితౄన్ స్వధానమ

స్తర్పయామి'. ఇతిత్రి స్తర్పయిత్వా।

'ఊర్జం వహన్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతం
స్వధాస్థ తర్పయత మే పితౄన్,

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్పితామహాన్ స్వధానమ
స్తర్పయామి.' ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా

"పితృభ్యస్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః।

పితామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః,

ప్రపితామహేభ్య స్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః

'అముక........తర్పయామి' ఇతి త్రిస్తర్పయిత్వా—

'యే చేహ పితరో యేచ నేహ, యాగ్ంశ్చ విద్మ యాగ్ం ఉచన
ప్రవిద్మ. అగ్నే తాన్ వేత్థ యది తే జాతవేద స్వధాభి ర్యజ్ఞగ్ం
సుకృతం జుషస్వ । (స్తయా ప్రత్తగ్ం స్వధయామదస్తు.

'అముక........తర్పయామీతి' త్రిస్తర్పయిత్వా

'మధు వాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీ ర్నః
స్సంత్వోషధీః'

'అముకగోత్రాన్ అముకశర్మణః అస్మత్ప్రపితామహాన్ స్వధా నమ స్తర్పయామి' ఇతి త్రిస్తర్పయిత్వా.

మం. మధునక్త ముతోషసి మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః.

మధు ద్యౌరస్తు నః పితా.

అముక .... తర్పయామి ఇతిత్రి స్తర్పయిత్వా.

మం. మధుమా న్నో వనస్పతి ర్మ ధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః

మాధ్వీర్గావోభవ న్తునః" అముక .... తర్పయామి ఇతి త్రిస్తర్ప యిత్వా ।

'అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః అస్మన్మాతౄః స్వధానమ స్తర్ప యామి' ఇతి త్రిః అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః అస్మత్పితామహీః స్వధానమ స్తర్పయామి. ఇతి త్రిః. అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః. అస్మత్ప్రపితామహీః స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రిః మన్త్రవర్జం తర్పయిత్వా.

పశ్చిమదర్భేషు "ఉదీరతామవర .... హవేషు।" .... గోత్రాన్....శర్మణః అస్మన్మాతామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి. ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా।

'అంగిరసో .... సౌ మనసేస్యామ,'

అముక ...... మాతామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా 'ఆయంతునః అవంత్వస్మాన్' ....
మాతా మహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా.

'ఊర్జంవహన్తీ ...తర్పయత మే (మాతుః) పితౄన్.

అముకగోత్రాన్ అస్మన్మాతుః పితామహాన్ స్వధానమ స్తర్ప యామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా.

'పితృభ్య....అముకగోత్రాన్....తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్ప యిత్వా.

'యేచేహ....అస్మన్మాతుః, పితామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా.

'మధువాతా'....అముక....

అస్మన్మాతుః ప్రపితామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా మధునక్త ... అముక....అస్మన్మాతుః ప్రపితామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి "మధుమాన్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః... భవంతునః

అముక....అస్మనాతుః ప్రపితామహాన్ స్వధానమ స్తర్పయామి ఇతి త్రి స్తర్పయిత్వా.

అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః అస్మన్మాతామహీః స్వధానమ స్తర్పయామి. ఇతి త్రిః,

"అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః మాతుః పితామహీః తర్పయామీతి త్రిః

అముకగోత్రాః అముకనామ్నీః మాతుః ప్రపితామహీః తర్పయామీ తిత్రిః మన్త్రవర్జం తర్పయిత్వా ।

"యేచ పితృవంశ్యాః యే చ మాతృవంశ్యాః యేచాన్యే మత్త ఉదక మర్హన్తి తాన్ స్వధా నమ స్తర్పయామి. ఇత్యుభయదర్భేషు త్రి స్తర్పయిత్వా

"ఊర్జం వహన్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం

పరిస్రుతం। స్వధాస్థ తర్పయత మే పితౄన్।

ఇత్యంజలినా ఉదకం త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య "తృప్యతే" తి త్రి స్తర్పయిత్వా

ఊర్ధ్వాయాం జలిం బద్ధ్వా "తృప్యధ్వ" మితి త్రి రుక్త్వా ।

నమోవః పితరో రసాయ

నమోవః పితర" శ్శుష్మాయ

నమో వః పితరో జీవాయ

నమో వః పితరో మన్యవే

నమో వః పితర స్స్వధాయై

నమో వః పితరో ఘోరాయ

పితరో నమో వః య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ యుష్మాగ్ం స్తేను

మాం తేను య ఏతస్మిన్ లోకే స్థ యూయంతేషాం వసిష్ఠా

భూయా స్తయేఽస్మిన్, లోకేఽహంతేషాం వసిష్ఠోభూయాసమ్।”.

ఇత్యన్తే నోపస్థాయ దర్భగ్రన్థిం విప్రస్యగృహిత్వా తిలోదకేన

శ్లో॥ “యేషాం నపితా నచభ్రాతా న బన్ధు ర్నాన్యగోత్రిణః ।

తే తృప్తి మఖిలా యాన్తు మయా త్య క్తైః కుశై స్తిలైః॥”

ఇతి దర్భా నన్యత్ర త్యక్త్వా

ఉపవీత్యాచమ్య.

శ్లో “యే కేచా స్మ త్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణోమృతాః।

తే గృహ్ణన్తు మయా దత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్”

ఇతి స్నానవస్త్రం చతుర్గుణీకృత్య నివీతీ తీరే నిష్పీడ్య శద్వస్త్రం వామప్రకోష్ఠే (మోచేతికి క్రింద చేతిపై) నిక్షిప్య.

(ఉపవీతీ) ద్విరాచామేత్ ।

విశేషతర్పణకాలేషు / సంకల్పప్రకారః—

(పరేహని) — అముకగోత్రాణాం అముకశర్మణాం అస్మత్పితృ పితామహప్రపితా మహానాం అక్షయ్యతృప్త్యర్థం అముకగోత్రస్య అముక శర్మణః అస్మత్పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధాంగ తర్పణం (పరేఽహని) తిల తర్పణరూపేణ కరిష్యే"

ఇతి సంకల్ప్య పితృ మాతృశ్రాద్ధయోః పితృవర్గస్యైవ తర్పణం కుర్యాత్ ।

మహాలయే:-

గోత్రాణాం శర్మణాం అక్షయ్యతృప్త్యర్థం మహాలయాఖ్యశ్రాద్ధం తిలతర్పణరూపేణ కరిష్యే.

ఉత్తరాయనే:-

గోత్రాణాం .... ఉత్తరాయనపుణ్యకాలే మకర సంక్రమణ శ్రాద్ధం తిల........కరిష్యే.

దక్షిణాయనే:-

గోత్రాణాం దక్షిణాయనపుణ్యకాలే కర్కాట సంక్రమణ శ్రాద్ధం తిల ....కరిష్యే ।

తులాయాం:-

గోత్రాణం... ....తులాసంక్రమణ పుణ్యకాలే తులాసంక్రమణ శ్రాద్ధం తిల........కరిష్యే ।

(మేషే):-

గోత్రాణాం........మేషసంక్రమణ పుణ్యకాలే మేషసంక్రమణ శ్రాద్ధ తిల........కరిష్యే ।

సూర్యగ్రహణే:-

గోత్రాణాం .... .. సూర్యోపరాగ పుణ్యకాలే సూర్యోపరాగ శ్రాద్ధం తిల ....కరిష్యే ।

చంద్రగ్రహణే:-

గోత్రాణాం .... సోమోపరాగపుణ్యకాలే సోమోపరాగ శ్రాద్ధం తిల........కరిష్యే.

బ్రహ్మకపాల పిండప్రదానానంతర
ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధ కర్తవ్య విధానము

పీఠిక

19 వ పుటలో తెలుపబడినటుల - శ్రీశ్రీశ్రీ మన పెద్ద జీయరు స్వామి వారికిన్నీ, మన గోపాలాచార్యస్వామి వారికిన్ని శ్రీభాష్యా చార్యులున్ను న్యాయవేదన్త వాచస్పతి బిరుదాంకితులును అయిన శ్రీ. ఉ. వే. శ్రీమాన్. తె. కం. రామానుజాచార్యస్వామివారు ప్రసా దించిన కోశమునందలి.

"బ్రహ్మకపాల పిణ్డప్రదానానన్తర ప్రత్యాబ్దిక కర్తవ్య శ్రాద్ధ విధానము"

[ఎట్టిశ్రాద్ధమును జరపిసను ముందురోజు రాత్రి స్నానాదులు జరుపుకొని గృహతిరువారాధన పెరుమాళ్ళ ఆరాధనను ముగించి. ఆహ్వా నించిన అధ్యాపకులను సవినయముగా సన్నిధిలో వేంచేపుచేసి శ్రీపెరుమాళ్లకు హారతిని సమర్పించి-వారిచే శ్రీశైలేశేత్యాదిసాధారణ తనియనలను ప్రారంభింపజేసి-పల్లాణ్డు-కణ్ణినుణ్ శిరుత్తామ్బును అను సంధించి "భక్తామృతం మొదలిడి....యాక్రనిశై వేదత్తియల్" వరకును అనుసందించి శంగోలం విన్నవించి-యథావకాశముయథాశక్తి- తిరువాయ్‌మొళ్ వేదము-సుందరకాండము-శ్రీవిష్ణుపురాణమున శ్రీకృష్ణ

చరిత్ర షట్కము - భగవద్గీతమూలము పూర్వోత్తర పీఠికలతో శ్రీవిష్ణు సహస్రనామము సంధానమును పారాయణలను జతిపించి - పండ్లను ఆరగింపుచేసి - యథాశక్తి చందన - పుష్పమాల - దక్షిణ తాంబూలములతో అధ్యాపకుల నారాధించి పిమ్మట స్నానము చేసి ఆనాడు ఆరవైచిన శుద్ధ వస్త్రములను ధరించి సంధ్యావందనము నాచరించి భోక్తల నాహ్వానించి వారి యాజ్ఞను బడసి శ్రాద్ధము నారంభించవలెను.

బ్రహ్మకపాల పిండదానానంతర
ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధ కర్తవ్య విధానము

ప్రాఙ్ముఖోపవిశ్య, ఆచమ్య,

శ్లో. సమస్త సంవత్సమవాప్తి హేతవః । సముద్ధితాపత్కుల
ధూమకేతవః ।
అపార సంసార సముద్ర సేతవః । పునంతు మాం భాగవతాం
ఘ్రిరేణవః ॥

"స్వామినః । శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపేభ్యో భవద్భ్యో నమః ।

స్వామినః అస్మిన్ దివసే .... గోత్రం

... . శర్మాణం

.... పితరం

ఉద్దిశ్య; శ్రీ విశాల క్షేత్రనిలయ శ్రీమన్నారాయణ కైంకర్య రూపేణ భగవదనుగ్రహ విశేషేణ ఏతత్ ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధం భగవద్భాగవతాచార్య తదీయారాధన రూపేణ భగవద్భాగవతాచార్య సన్నిధౌ యుష్మదనుజ్ఞయా కర్తు - కామోఽస్మి. అయం దేశః కాలశ్చ, అస్మిన్ గేహే వర్తమానాః పక్వాపక్వ పదార్థా స్సర్వే తదీయారాధనార్హాఃభోగ్యాః భూయాసుః ॥

ఇదం క్షేత్రం శ్రీవిశాలక్షేత్ర సదృశం భూయాదితి భవంతో మహాంతోఽనుగృహ్ణంతు, అతోఽధికార సంపదస్త్వి త్యనుగృహ్ణంతు"।

"అధికారసంపదస్తు" ఇతి ప్రతివచనం -

శ్లో. శుక్లాంబరధరం విష్ణుం । శశివర్ణం చతుర్భుజం ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ । సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥
యస్య ద్విరద వక్త్రాద్యాః । పారిషద్యాః పర శ్శతం ।
విఘ్నం నిఘ్నంతి సతతం । విష్వక్సేనం తమాశ్రయే ॥

హరిః ఓమ్

శ్రీమద్బదరికానాథం । వందే యోగీంద్ర సేవితం ।
నరనారాయణాకారం । శ్రీమదష్టాక్షర ప్రదం ॥
కర్కాటే హస్త నక్షత్రే । బదరీ నిలయోద్భవం ।
అష్టాక్షర ప్రదాతారం । నారాయణ మహం భజే ॥

పవిత్ర ధారణం

ఓం పవిత్రం తె వితతం బ్రహ్మణస్పతె ।
ప్రభు ర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః ।
అత ప్తతనూ ర్న తదామో, అశ్నుతే ।
శృతాస ఇద్వహంత స్తత్సమాశత ॥

(పవిత్రం ధృత్వా । ప్రాణానాయమ్య ।)

— సంకల్పం —

శ్రీ గోవింద గోవింద గోవింద అద్య శ్రీభగవతో మహా పురుషస్య శ్రీ మహావిష్ణోరాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య అద్యబ్రహ్మణ ద్వితీయ పరార్థే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వత మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమ పాదే జంబూ ద్వీపే భరత వర్షే భరత ఖండే శకాబ్దే మేరో ర్దక్షిణ దిగ్భాగే శ్రీ బ్రహ్మ కపాలక్షేత్రే నరనారాయణరూప, భగవద్భా గవతాచార్య సన్నిధౌ అస్మిన్వర్త మాన వ్యావహారిక చాంద్రమాన ప్రభవాది షష్ఠి సంవత్సరాణాం మధ్యే ......సంవత్సరే........అయనే ....ఋతౌ .... మాసే... పక్షే .... తిథౌ....వారే శ్రీవిష్ణు నక్షత్రే శ్రీ విష్ణు యోగే, శ్రీ విష్ణు కరణే ఏవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయాం అస్యాం పుణ్యతిథౌ .... గోత్రస్య .... శర్మణః .... అస్మత్పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధం యుష్మదనుజ్ఞయా అద్య కరిష్యే । "కురుష్వ" ఇతి ప్రతివచనం - (ఉపవీతీ).

-: సాత్విక త్యాగః :-

భగవానేవ స్వనియామ్య స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతై కరసేన అత్మనా స్వకీయై శ్చ దేహేంద్రియాంతః కరణైః స్వకీయ కల్యాణతమ ద్రవ్యమయాన్ ఔపచారిక సాంస్పర్శికా భ్యవహారికాది

సమస్త భోగాన్ అతి ప్రభూతాన్ అతి సమగ్రాన్ అతి ప్రియతమాన్ ఆత్యంత భక్తికృతాన్ అఖిల పరిజన పరిచ్ఛదాన్ వితాయ స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ ప్రతిపాదయితుం ఉపక్రమతే.

స్వశేష భూతేన మయా । స్వీయై స్సర్వ పరిచ్ఛదైః
విధాతుం ప్రీత మాత్మానం । దేవ ప్రక్రమతే స్వయం ॥

— అభ్యనుజ్ఞ —

స్వామినః । మయా అద్య క్రియమాణేన అనేన తదీయా రాధనేన శ్రీమన్నారాయణః సుప్రసన్నో భవిత్వితి భవద్భిః ప్రసాదః కరణీయః । "అస్తు కరణీయః" ఇతి ప్రతి వచనం.

సవినయం ఆమంత్రితాన్ స్వామినః సాష్టాంగం ప్రణమ్య...... గోత్రస్య .... శర్మణః ... . పితుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే అస్మిన్ శ్రీవైష్ణవ తదీయారాధన కర్మణి నరనారాయణాత్మక విశ్వేదేవ హస్తే అపః ప్రదాయ ఇదమాసనం । పునరపః ప్రదాయ .... గోత్రస్య ....శర్మణః....పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే నరనారాయణాత్మక విశ్వేదేవార్థే భవద్భిః క్షణః కరణీయః । ఓం తథా । ప్రాప్నువంతు భవంతః । ప్రాప్నవామ" ఇతి ప్రతివచనం । సకలారాధినై స్స్వర్చిత మస్తు. (ప్రాచీనావీతి)....... గోత్రస్య.........శర్మణః........పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే బ్రహ్మశిపాలస్థ నారాయణాత్మక పితృ హస్తే అపః ప్రదాయ । ఇదమాసనం । పునరపః ప్రదాయ ।....... గోత్రస్య ... . శర్మణః

..... పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే బ్రహ్మకపాలస్థ నారాయణాత్మక పితృ పితామహ ప్రపితామహార్థే భవతా క్షణః కర్తవ్యః । ఓం తథా ప్రాప్నువంతు భవంతః । "ప్రాప్నువామ" ఇతి ప్రతి వచనం । సకలారాధనైస్స్వర్చిత మస్తు । (ఉపవీతి.)....... గోత్రస్య....... శర్మణః..... పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే శ్రీమన్నారాయణస్య హస్తే అపః ప్రదయ। ఇద మాసనం । పునః అపః ప్రదాయ । శ్రీమన్నారాయణార్థే భవద్భిః క్షణః కిరణీయః । ఓం తథా ప్రాప్నువంతు భవంతః । 'ప్రాప్నువామ' ఇతి ప్రతివచనం । సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు.

— మణ్డల కిరణ — తదారాధనంచ —

అథ మండలాద్యర్చనం — ఉత్తరం చతురశ్రమం । (ప్రాచీనావీతి) దక్షిణం వర్తులాకారం । ఇతి మండలద్వయం కృత్వా । గోమయే నోపలిప్య । (ఉపవీతి)

— మణ్డలారాధనం —

అపవిత్రః పవిత్రోవా । సర్వావస్థాంగతోఽపి వా । యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం । స బాహ్యాఽభ్యంతర శ్శుచిః॥ ఇతి మండలస్థానం పరిశోధ్య । ....గోత్రస్య,.........శర్మణః........ పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే నరనారాయణాత్మక విశ్వేషాం దేవానాం పాద్యస్థానే ఇదం ఆసనం । ఇదం అర్చనం । అయం గంధః, ఇదం కుసుమం, సకలారాధనైస్స్వర్చిత మస్తు. ఇతి జలం విసృజ్య । (ప్రాచీనావీతి)........

గోత్రస్య.........శర్మణః....... పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే బ్రహ్మకపాలస్థ నారాయణాత్మక పితృ పితామహానాం పాద్యస్థానే ఇదం ఆసనం। ఇదం అర్చనం। అయం గంధః, ఇదం కుసుమం। సకలారాధ నైస్స్వర్చిత మస్తు। ఇతి జలం విసృజ్య। (ఉపవీతి) .... గోత్రస్య .... శర్మణః .... పితుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే శ్రీమన్నారాయణస్య పాద్య స్థానే ఇదం ఆసనం। ఇదం అర్చనం। అయం గంధః। ఇదం కుసుమం సకలారాధ నైస్స్వర్చిత మస్తు. ఇతి జలం విసృజ్య।

— పాద ప్రక్షాళనం —

ప్రాగ్భాగే ప్రత్యఙ్ముఖ ఉపవిశ్య (చతురశ్రమ మండలస్థే)... గోత్రస్య...... ..శర్మణః.........పితుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే నరనారాయ ణాత్మక విశ్వేదేవాః స్వాగతం-

"సుస్వాగతం"

ఇదం వో అర్ఘ్యం, "సు అర్ఘ్యం,

ఇదం వః పాద్యం, "సుపాద్యం"

(పవిత్రం విసృజ్య)

సమస్త సంవత్సమవాప్తి హేతవః। సముద్ధితాపత్కాల ధూమ కేతవః। అపార సంసార సముద్ర సేతవః। పునంతు మాం భాగవతాం ఘ్రిరేణవః ॥

(ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య) (పవిత్రం ధృత్వా)

"పృథివ్యాం యాని తీర్థాని। యాని తీర్థాని సాగరే।

తాని తీర్థా న్యశేషాణి। పదే విప్రస్య దక్షిణే॥

"విప్రపాద వినిర్ముక్తం। తోయం శిరసి ధారయ॥"

(ఇతి తత్పాదాంబు శిరసి ధృత్వా) (ప్రాచీనావీతి)

(వర్తులమండలస్థే).... .. గోత్రస్య... ....శర్మణః... ...పితుః ప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధే బ్రహ్మకపాలస్థ నారాయణాత్మక పితృ పితామహ ప్రపితామహాః స్వాగతం.

"సుస్వాగతం" ఇదం వో అర్ఘ్యం

"సు అర్ఘ్యం" ఇదం వః పాద్యం

"సుపాద్యం" [పవిత్రం విసృజ్య]

సమస్త సంపత్సమవాప్తి హేతవః॥

సముద్ధితాపత్కుల ధూమకేతవః।

అపార సంసార సముద్ర సేతవః।

పునంతు మాం భాగవతాంఘ్రిరేణవః॥

(ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య)

పవిత్రం ధృత్వా)

పృథివ్యాం యాని తీర్థాని। యాని తీర్థాని సాగరే।

తాని తీర్థా న్య శే షా ణి । పదే విప్రస్య ద క్షి ణే॥

"విప్రపాద వినిర్ముక్తం । తోయం శిరసి ధారయ॥"

(ఇతి తత్పాదాంబు శిరసి ధృత్వా) (ఉపవీతి)

(చతురస్రమండలస్తే)

....గోత్రస్య....శర్మణ....పితుః ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధే శ్రీమన్నారాయణః

స్వాగతం –

"సుస్వాగతం"

ఇదం వో అర్ఘ్యం "సు అర్ఘ్యం"

ఇదం వః పాద్యం "సుపాద్యం"

(పవిత్రం విసృజ్య)

సమస్త సంవత్సమాప్తి హేతవః । సముద్ధితాపత్కుల ధూమ కేతవః ।
అపార సంసార సముద్ర సేతవః । పునంతు మాం భాగవతాం
ఘ్రిరేణవః ॥

(ఇతి పాదౌ ప్రక్షాళ్య) (పవిత్రం ధృత్వా)

పృథివ్యాం యాని తీర్థాని । యాని తీర్థాని సాగరే ।

తాని తీర్థాన్య శేషాణి । పదే విప్రస్య దక్షిణే ॥

"విప్రపాద వినిర్ముక్తం । తోయం శిరసి ధారయ"

(ఇతి తత్పాదాంబు శిరసి ధృత్వా) స్వయమపి సుప్రక్షాళిత
పాణిపాదః — ఆచమ్య —

ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః

(అనంతరం బ్రాహ్మణా నాచమయ్య)

"స్వామినః ఇమాని ఆసనాని అలంకుర్వంతు"

:- భోక్తృదిఙ్నియమః :-

(ఇతి విశ్వేదేవాన్ ప్రాఙ్ముఖం, పితౄన్ ఉదఙ్ముఖం, విష్ణుం పశ్చిమ ముఖం ఉచితాసనేషు ఉపవేశ్య)

మయాఽద్య క్రియామాణేన । తదీయారాధనేన నః ।
నరనారాయణ శ్శ్రీమాన్ ప్రీయతాం బదరీపతిః ॥
(ఇత్యనుసంధాయ)

- ఉపవిష్టానాం భోక్తౄణాం అర్చనం -

శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపేభ్యో భవద్భ్యః, ఇదం శ్రీచందనం ।

గంధద్వారాం దురాధర్షాం । నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం ।
ఈశ్వరీగ్ంం సర్వభూతానాం । తామిహోప హ్వయే శ్రియం।

(ఇతి శ్రీ చందనం సమర్ప్య)

యువా సువాసాః పరివీత ఆగా త్స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః ।
తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధియో మనసా దేవయంతః

(ఇతి వస్త్రయుగ్మం సమర్ప్య)

అయనేతే పరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః ।

హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే ॥

(ఇతి పుష్పాణి తులసీదళానిచ సమర్ప్య)

-: ధూప సమర్పణం :-

ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోస్మాన్ ధూర్వతి తం

ధూర్వయం వయం ధూర్వామ స్త్వం దేవానామసి ॥

ఘ్రాణ తృప్త్యర్థం వోఽయం సుధూపః (ఇతిధూపం సమర్ప్య)

-: దీప సందర్శనం :-

ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోపఘ్నం నిరృతిం మమ ।

పశూగ్ంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశోదశ ॥

భగవత్సన్నిధిస్థం జ్యోతి ర్వ స్సుజ్యోతిః (ఇతి విజ్ఞాప్య)

చందనం వసనం పుష్పం। తులసీదళ మర్పితం ।

గృహీత్వా భగవత్కల్పైః । భవద్భి రనుగృహ్యతాం ॥

(ఇతి ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం సమర్ప్య)

— భోజన స్థాన శుద్ధి

అపవిత్రః పవిత్రో వా । సర్వావస్థాం గతోఽపి వా ।
యస్మరేత్ పుండరీకాక్షం । స బాహ్యాభ్యంతర శ్శుచిః ॥

(ఇతి భోజనస్థాన శోధనం కృత్వా)

భోజన పాత్రాణ్యాస్తీర్య । పాత్రేషు భగవన్ని వేదితాన్నాది పదార్థాన్ సమర్ప్య ।

"పరిషేచనం"

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం ।
భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ సత్యం
త్వ ర్తేన పరిషించామి ।

(ఇతి ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం పరిషేచనం అపోశనం దత్వా)

–: ధా రా :–

స్వస్వసాంప్రదాయానుసారం భగవ త్తీర్థంచ దత్వా
(హస్తే జలం గృహీత్వా)

స్వామినః । మయా అద్య క్రియమాణేన తదీయారాధనేన శ్రీబదరి కాశ్రమక్షేత్రే శ్రీబ్రహ్మకపాలే శ్రీమన్నారాయణ సన్నిధౌ పూర్వం యన్మయా దత్తం తత్సర్వం ఇదానీం శ్రీమన్నారాయణస్య అక్షయ తృప్తికరం భవత్వితి భవంతో మహాంతో అనుగృహ్ణంతు.

"అక్షయ తృప్తికరం భవతు" ఇతి ఉత్తరాభిముఖః జలం విసృజేత్ వినయోక్తిః ।

హే స్వామినః । అనంత గరుడాది నిత్యసూరివత్, సనక — సనందనాది బ్రహ్మర్షివచ్చ యూయం సమాగతాః శ్రీమతా మనుజాల పదార్థ సంపాదనా–శక్తోఽస్మీతి కృపయా భగవన్నివేదితేషు యద్యద భిలషితం తత్తదానాయ్య భవద్భిరాతృప్తి సముపభుజ్య వయం సంరక్ష ణీయాః ఇత్యుపచార వచనాని విజ్ఞాపయేత్.

భోజనానంతరం

"స్వామినః । తీర్థం ప్రసాదః" ఇతిపృష్టైస్తైః "సర్వం సంపూర్ణం"

-: దక్షిణార్పణమ్ :-

ఇతి ప్రత్యుక్తః "స్వామినః తృప్తాస్థ" ఇత్యుక్త్వా "అమృతాపి ధానమసి ఇత్యనేన భగవత్తీర్థం ఉత్తరాపోశనం తత్వా.

తాంబూల దక్షణాదికం శ్రీబదరీనారాయణ నిర్మాల్య ప్రసాద సహితం ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం సమర్ప్య.

"స్వామినః । అనేన కృతేన శ్రీబదరీనారాయణాత్మక శ్రీవైష్ణవ తదీయారాధనేన శ్రీమద్బదరికాశ్రమవాసీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణః ప్రియతాం.

తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు !

-: "ఉపచారవాక్యాని" :-

ఖాద్య చోష్యాదినా యూయం । స్వామినః క్లేశితా మయా ॥
అపచార మిమం సర్వం । కృపయా సోఢు మర్హథ ॥

స్వామినః అస్మిన్ దివసే మయా బ్రహ్మకపాలే ప్రాక్ బదరీ క్షేత్రభూమౌ । యద్దత్తం తదిహ స్మృత్వా । తదీయారాధనం కృతం। అనేన బదరీనాథః ప్రియతాం భక్తవత్సలః ॥ (ఇతి ప్రదక్షిణం పరిక్రమ్య) శ్రీపాదతీర్థం గృహీత్వా । "కృతార్థోఽస్మి" ఇత్యను సంధాయ । శిష్టమన్నం ఇష్టైస్సహ ఉపభుంజీత.

శ్రీమద్బదరికా నాథం । వందే యోగీంద్రసేవితం ।
నరనారాయణాకారం । శ్రీమదష్టాక్షర ప్రదం ॥
కర్కాటే హస్త నక్షత్రే । బదరీ నిలయోద్భవం ।
అష్టాక్షర ప్రదాతారం । నారాయణ మహం భజే ॥

సర్వం సంపూర్ణం.

అత్రాఽవిగీత భోజ్యపదార్థసంఖ్యా విశేషనియమః, తాదృశ
భోక్తృ సంఖ్యావిశేషనియమశ్చనాస్త్యేవ.

"పరేహని కర్తవ్య తర్పణం కేచిత్ తస్మిన్నేవదినే కుర్వంతి"

పరేఽహని కర్తవ్య తర్పణం

ఆచమ్య, ప్రాణాయామ్య, ఓం ఓం ఓం.

అద్య పూర్వోక్త ఏవగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిధౌ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధాంగ పరేఽహని కర్తవ్య తర్పణం అద్యకరిష్యే। ప్రాచీనావీతి। ౧....పితరం....గోత్రస్య ....శర్మాణం....వసురూపం.

స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।

౨....పితామహం....గోత్రం .... శర్మాణం ఆదిత్యరూపం

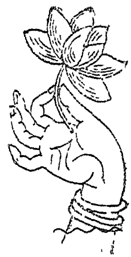
స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।

౩ .... ప్రపితామహం .... గోత్రం .... శర్మాణం విష్ణురూపం

స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।
స్వధానమస్తర్పయామి ।

అనేన శ్రాద్ధాంగ తర్పణేన శ్రీమద్బదరికాశ్రమవాసీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణః ప్రీయతాం ప్రీతో భవతు ।

సర్వం శ్రీకృష్ణార్పణ మస్తు,

శ్రీమాన్ ప్రెస్, సీతానగరం - 522 515